

Ханс Кристиан
АНДЕРСЕН

*Сребрени
приказки
и разкази*

ТОМ 3

enthusiast

Ханс Кристиан
АНДЕРСЕН

*Сборни
приказки
и разкази*

ТОМ 3

Превод от гатски
Петър Милков Петров

Илюстрации
Вилхелм Педерсен, Лоренц Фрьолих

enthusiast

София, 2018

Книгата се издава с подкрепата на Danish Arts Foundation

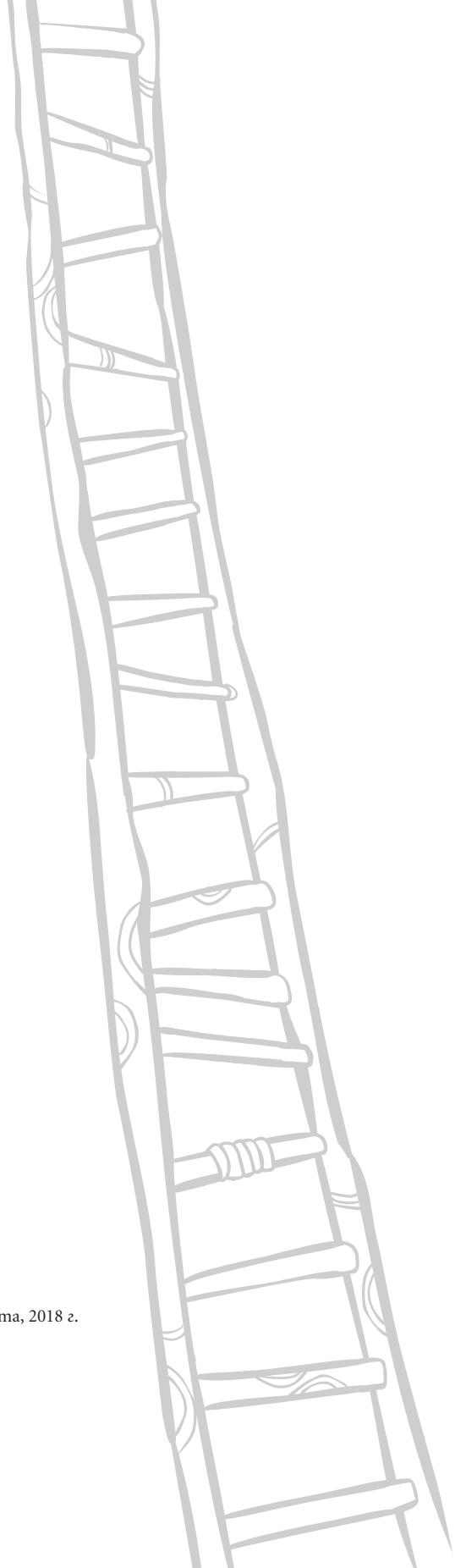
DANISH ARTS FOUNDATION

Hans Christian Andersen
Samlede Eventyr og Historier
Udgivet i samarbejde med H. C. Andersens Hus, Odense

Illustrationer af H.C. Andersens eventyr og historier:
Vilhelm Pedersen
Lorenz Frølich

Ханс Кристиан Андерсен
Собрани приказки и разкази
Том 3

Илюстрации: Вилхелм Педерсен, Лоренц Фрьолих
© Петър Милков Петров, превод, 1996, 2018 г.
© Стоян Атанасов – *Kontur Creative*, художник на корицата, 2018 г.
© „Алто комуникайшънс енд пблшинг“ ООД, 2018 г.
Enthusiast
An Imprint of Alto Communications & Publishing Ltd.
ISBN 978-619-164-288-5

Съдържание

ПРИНЦЕСАТА И ГРАХОВОТО ЗЪРНО	9
ТОРНИЯТ БРЪМБАР	11
КАКВОТО СТОРИ ДЯДО, ВСЕ Е ХУБАВО	21
СНЕЖНИЯТ ЧОВЕК	27
В ПАТЕШКИЯ ДВОР	34
МУЗАТА НА НОВИЯ ВЕК	40
ЛЕДЕНАТА ДЕВИЦА	47
ПСИХЕЯ	100
ОХЛЮВЪТ И РОЗОВИЯТ ХРАСТ	115
В ГРАДА ИМА БЛУЖДАЕЩИ ОГНЬОВЕ, КАЗА БЛАТНАТА ВЕЩИЦА	119
ВЯТЪРНАТА МЕЛНИЦА	134
НОВИТЕ ДРЕХИ НА ИМПЕРАТОРА	137
СРЕБЪРНИЯТ СКИЛИНГ	142
ЕПИСКОПЪТ ОТ БЪОРЛУМ И НЕГОВИЯТ РОДНИНА	147
В ДЕТСКАТА СТАЯ	155
ЗЛАТНОТО СЪКРОВИЩЕ	161
БУРЯТА МЕСТИ ТАБЕЛИ	170

ЧАЙНИКЪТ.....	175
ПТИЦАТА НА НАРОДНАТА ПЕСЕН	177
МЪНИЧКИ ЗЕЛЕНИЧКИ	181
КЪЩНОТО ДЖУДЖЕ И ГОСПОЖАТА.....	184
ПАЙТЪР, ПИТЪР И ПЕЪР	190
ГРОЗНОТО ПАТЕ	196
СКРИТОТО НЕ Е ЗАБРАВЕНО	206
СИНЪТ НА ПОРТИЕРА	210
ДЕНЯТ ЗА МЕСТЕНЕ.....	229
КОКИЧЕТО	234
ЛЕЛЯ	239
ЖАБАТА	245
КНИЖКАТА С КАРТИНКИ НА КРЪСТНИКА	254
ПАРЦАЛИТЕ.....	287
ВЕНЬО И ГЛЕНЬО	290
КОЯ БЕ НАЙ-ЩАСТЛИВАТА?	293
ЧЕРВЕНИТЕ ОБУВКИ	298
ДРИАДАТА.....	305
СЕМЕЙСТВОТО НА КОКОШАРКАТА ГРЕТЕ	330
КАКВО ПРЕЖИВЯ МАГАРЕШКИЯТ БОДИЛ.....	345
КАКВО МОЖЕ ДА ИЗМИСЛИ ЧОВЕК	350

ЩАСТИЕТО МОЖЕ ДА СЕ КРИЕ И В КЛЕЧКА	355
КОМЕТАТА	359
ДНИТЕ НА СЕДМИЦАТА	365
СЛЪНЧЕВИ ИСТОРИИ.....	368
ПРАДЯДО	373
ДВЕТЕ СВЕЩИ	378
МАЛКОТО МОМИЧЕНЦЕ С КИБРИТЕНИТЕ КЛЕЧКИ	381
НАЙ-НЕВЕРОЯТНОТО.....	384
КАКВО КАЗА ВСЕКИ ОТ СЕМЕЙСТВОТО.....	391
„ТАНЦУВАЙ, ТАНЦУВАЙ, КУКЛО МОЯ!“	395
„ПИТАЙ СТРИНА МИ ОТ АМА!“	397
ГОЛЕМИЯТ МОРСКИ ЗМЕЙ.....	399
ГРАДИНАРЯТ И НЕГОВИТЕ ГОСПОДАРИ	410
БЪХАТА И ПРОФЕСОРЪТ	418
КАКВО РАЗКАЗА СТАРАТА ЙОХАНЕ	423
КЛЮЧЪТ ОТ ПОРТАТА	439
САКАТОТО	451
ЛЕЛЯ ЗЪБОБОЛЯ.....	461
КВАК	477
ТАЛИСМАНЪТ	479
ТЕМПЕРАМЕНТИТЕ	482

Принцесата и граховото зърно

Имаше едно време един принц, който искаше да си намери принцеса, но тя трябваше да бъде истинска принцеса. Той обиколи целия свят, за да я търси, но все нещо не му харесваше. Принцеси имаше много, но дали бяха истински, това той не можеше да разбере, защото все имаше нещо, което не бе съвсем както трябва. Завърна се вкъщи и бе много тъжен – толкова му се искаше да има истинска принцеса!

Една вечер времето бе много лошо; святкаше и гърмеше, лееше се дъжд и беше доста страшно! Изведнъж на градската порта се почука и старият крал отиде да отвори.

Отвън стоеше една принцеса. Но, Боже Господи, как изглеждаше тя заради дъжда и лошото време! По косата и дрехите ѝ се стичаше вода, мокра беше до кости, но каза, че била истинска принцеса.

„Добре, ще проверим“ – помисли си старата кралица, не каза нищо, а отиде в спалнята. Махна всички постелки, сложи най-отдолу на леглото едно грахово зърно, после взе двадесет дюшека и ги нареди върху зърното, а отгоре им метна двадесет пухени юргана.

В това легло принцесата щеше да прекара нощта.

На сутринта я попитаха как е спала.

– Ох, страшно зле! – отвърна принцесата. – Не мигнах почти цяла нощ! Господ знае какво имаше в това легло. Лежах на нещо твърдо и сега съм синя-зелена. Направо ужасно!

Тогавата те разбраха, че това е истинска принцеса, тъй като бе усетила граховото зърно през двадесет дюшека и през двадесет пухени юргана. А никой не е толкова чувствителен, колкото една истинска принцеса.

Принцът се ожени за нея, тъй като сега беше сигурен, че е истинска принцеса, а граховото зърно бе поставено в Кралския музей, където все още може да се види, тъй като никой не го е взел.

Ето, това се казва истинска история!

Торният бръмбар

Императорският кон бе удостоен със златни подкови, по една на всеки крак.
Но за какво?

Той беше прекрасно животно: с изящни крака, с очи – толкова умни, и грива, която висеше като копринен воал на шията му. Бе пренесъл господаря си през барутен дим и дъжд от куршуми, бе слушал как те свиреха и свистяха; бе хапал, удрял, бе участвал и той в битката, когато неприятелят настъпваше, бе прехвърлил с един скок, с императора на гърба си, коня на падналия враг и бе спасил короната на своя император, както и живота му, който струваше повече от златната корона. И затова получи златни подкови, по една на всеки крак.

А торният бръмбар – и той пропълзя напред.

– Най-напред големите, после малките – каза, – въпреки че не в големината е работата. – И протегна тънките си крачка.

– Какво искаш? – попита ковачът.

– Златни подкови! – отговори бръмбарът.

– Ама ти като че ли не си съвсем на себе си! – рече ковачът. – И ти искаш значи златни подкови?

– Златни подкови! – повтори торният бръмбар. – Не съм ли и аз също толкова важен, колкото огромното животни, за което трябва да се грижат, да го чистят, хранят и поят. Не съм ли и аз част от императорската конюшня?

– Да, но защо дагоха златни подкови на коня? – попита ковачът. – Не разбираш ли?

– Да разбирам? Аз разбирам, че това е презрително отношение към мен – каза торният бръмбар, – това е обида и затова сега тързвам по широкия свят!

– Прав ти път! – рече ковачът.

– Грубиян! – отговори торният бръмбар, изпъзля навън, похвърча малко и се озова в една хубава цветна градинка, в която ухаеше на рози и лавандула.

– Не е ли прекрасно тук! – попита една от мъничките божи кравички с черни точки по червените си щитообразни крилца, които летяха наоколо. – Колко сладко ухае тук, колко е красиво!

– Аз съм свикнал на по-хубаво! – отвърна торният бръмбар. – На това красиво ли му викате? Че тук даже и едно ториче няма!

И той продължи, докато стигна под сянката на голям шибой. По стъблото му пълзеше гъсеница.

– Колко хубав е светът – каза гъсеницата, – слънцето грее! Толкова е топло и приятно! А когато по някое време заспя или умра, както казват, ще се събудя и ще съм се превърнала в пеперуда!

– Хайде сега фантазии – рече торният бръмбар, – ще хвърчим наоколо като пеперуди! Аз идвам от императорската конюшня, но и

там никое животно, нито дори любимият кон на императора, дето ходи със стари златни подкови, не фантазира такива неща. Да имаш крила! Да летиш!? Да, сега ще полетим! – И торният бръмбар полетя. – Не искам да се ядосвам, но въпреки това се ядосвам!

И той тупна на една голяма ливада; полежа малко, после заспа.

Боже Господи, какъв порой само се изля! Торният бръмбар се събуди от плющенето на водата и се помъчи веднага да пропъзти по земята, но не можа; търкаляше се, плуваше и по корем, и по гръб, за летене не можеше и да помисли, сигурно никога нямаше да се измъкне жив от тая трева; и той легна там, където си беше, и тъй си и остана.

Когато дъждът понамаля, бръмбарът запримига, за да изчисти водата от очите си, и зърна нещо бяло: на ливадата бе простряно платно за избелване. Той стигна до него и пропъзля в гънките на един мокър чаршаф. Вярно, че не беше като да лежи в топлия тор в конюшнята, но наблизко по-хубаво нямаше, и той остана там цял ден и цяла нощ, докато дъждът продължаваше да вали. На сутринта торният бръмбар се показа; беше ядосан на времето.

Върху чаршафа седяха две жаби, ясните им очи просто светеха от удоволствие.

– Благословено временце! – рече едната. – Как освежава само! А и платното задържа толкова приятно водата! В задните си крака усещам гъдел: бих поплувала.

– Иска ми се да разбера – каза другата – дали лястовичката, като лети толкова надалеч, е могла да намери по-хубав климат от нашия; такъв ръмеж, такъв дъжд! Човек се чувства, като че лежи във влажна

канавка! Който не харесва такава време, значи не обича истински родината си!

– Вие никога ли не сте били в императорските конюшни? – попита торният бръмбар. – Там е и влажно, и топло, и ухае прекрасно! На това съм свикнал аз; това е моят климат, но човек не може да го вземе със себе си на път. Няма ли някоя горна леха тук в градината, където високопоставени особи като мен да се настанят и да се чувстват у дома си?

Жабите обаче не го разбраха. Или не искаха да го разберат.

– Аз никога не питам втори път! – рече торният бръмбар, след като беше попитал три пъти, без да получи отговор.

И той повървя малко, докато стигна до едно парче от саксия, което не трябваше да се въргала тук, но след като така или иначе се въргалаше, можеше да послужи за подслон. Под него живееха няколко семейства цупалки; те нямат нужда от много място, само от общуване; женските са особено надарени с майчина любов, затова малкото на всяка от тях е най-хубавото и най-умното.

– Нашият син е сгоден! – каза една майка. – Слагката ми невинност! Най-голямата му цел е някой ден да пропъзти в ухото на свеценник. Той е още дете, годежът ще го пази от бели! Това е такава радост за една майка!

– А нашият син – обади се друга, – щом излезе от яйцето, веднага се развъртя; просто пращи от енергия, толкова е жизнен. Това е изключителна радост за една майка! Нали така, господин торен бръмбар? – те отгатнаха кой бе непознатият по очертанятията му.

– И двете имате право! – отговори торният бръмбар, който бе поканен в хола. Дотам можеше да влезе под парчето от саксия.

– Елате да видите и моята мъничка цупалка! – каза третата, а после и четвъртата от майките. – Те са много мили деца, и толкова смешни! Винаги са послушни, освен ако не ги заболи корем, а на тяхната възраст това често се случва.

И всяка от майките говореше за децата си, децата говореха и те и използваша клецичките на опашките си, за да подръпват торния бръмбар за мустаците.

– Те все ще измислят нещо, малките немирници! – майките се пръскаха от майчинска гордост, но на торния бръмбар му беше скучно и ги попита дали има много път до торната леха.

– Тя е далеч, далеч, от другата страна на канавката – рече една от щипалките. – Надявам се никое от децата ми да не замине, защото ще умра!

– Толкова далеч, аз пък ще се опитам да стигна дотам. – И торният бръмбар си тръгна, без да се сбогува. Така беше най-галантно.

Край канавката той срещна няколко свои сродници, все торни бръмбари.

– Тук живеем ние – казаха те. – Много ни е добре! Можем ли да ви поканим долу, в тлъстото? Пътуването сигурно ви е изморило!

– Измори ме – отговори торният бръмбар. – Лежах в чаршафи, докато валеше, а чистотата не ми понася особено. Хвана ме и ревматизъм в ставите на крилата, докато стоях на течение под парче от саксия. Хубаво е накрая да си отново сред свои!

– Сигурно идвате от торната леха? – попита най-старият.

– От още по-високо – отговори торният бръмбар. – Идвам от кралската конюшня, където бях роден със златни подкови; пътувам с тайна мисия, за която не бива да ме подпитвате, защото нищо няма да кажа!

И торният бръмбар пропълзя в тлъстата тиня; там седяха три млади женски бръмбара, които се кусаха, понеже не знаеха какво да кажат.

– Те не са сгодени – рече майка им и те пак се закускаха, но то беше от свенливост.

– По-големи красавици не съм виждал и в кралските конюшни – каза пътуващият торен бръмбар.

– Не ми разваляйте момичетата! И не ги заговаряйте, ако нямате сериозни намерения – но вие сигурно имате и аз ви давам благословието си!

– Ура! – извикаха всички останали и така торният бръмбар бе сгоден.

След годежа последва и сватба, нямаше какво да се чака.

Следващият ден мина много добре, вторият също изтече, но на третия трябваше да се мисли за прехраната на жена, а може би и на невръстни дечица.

– Оставих се да ме измамат – каза си торният бръмбар, – затова май ще трябва да ги изненадам и аз!

Коего и направи. Той изчезна. Нямахме го цял ден, нямахме го цяла нощ и... жената остана вдовица. Другите торни брѓмбари казаха, че са приели скитник в семейството си; сега жена му щеше да им бѓде в тежест.

– Ами значи пак ще си стане госпожица – рече майка ѝ, – ще си бѓде при мен както преди. Не го е срам, моя негодник, гето я изостави!

А в същото време брѓмбарѓт беше на път, бе преплавал канавката върху едно зелево листо. Сутринта дойдоха двама души, видяха торния брѓмбар, вдигнаха го, заобрѓцаха го, бяха много учени и двамата, особено момчето.

– Аллах вижда черния торен брѓмбар в черния камѓк в черната планина, нали така пише в Корана? – каза то и преведе името на торния брѓмбар на латински, посочи неговия вид и род.

По-възрастният беше против да вземат брѓмбара вкѓщи, там те имали също толкова хубави екземпляри, каза той. Това не беше учтиво, помисли си торният брѓмбар и отлетя от рѓката му, летя доста дълго, крилата му изсѓхнаха, и стигна до един парник, кѓдето най-спокойно, тѓй като един от прозорците беше отворен, можа да се вмѓкне и да се зарови в пресния тор.

– Тук е чудесно! – каза той.

И не след дълго заспа и засѓнува, че конят на императора се е пребил и господин торният брѓмбар е получил златните му подкови, заедно с обещанието за още две допълнителни. Всичко това беше много приятно и когато се събуди, брѓмбарѓт изпѓля нагоре и се огледа. Какѓв разкош беше наоколо в парника! Грамадни ветрилообразни палми се ширеха на високото, на слѓнцето изглеждаха прозрачни, а под тях навсякъде зеленееше трева, блестяха цветя, червени като огѓн, жѓлти като кехлибар и бели като току-що паднал сняг.

– Какво несравнимо растително великолепие! Колко ще е вкусно, когато започне да гние! – каза торният брѓмбар. – Хубав килер; не може да не живее тук някой от фамилията; ще изляза на разузнаване, да видя дали мога да намеря някого, с когото да мога да общувам. Горд съм аз и се гордея с това! – И той трѓгна, като мислеше за съня си, за умрелия кон и за спечелените златни подкови.

Изведнѓж една рѓка сграбчи торния брѓмбар, стисна го и го заобрѓца.

В парника бяха малкият син на градинаря и един негов приятел. Те бяха видели торния бръмбар и искаха да се позабавляват с него; забит в лозов лист, той влезе в топлия джоб на нечий панталон, където запълзя, задраска, момчето го притисна с ръка и забърза към голямото езеро в края на градината. Там сложиха торния бръмбар в една стара, пукната дървена обувка, на която липсваше горницата; една клечка бе закрепена за мачта и торният бръмбар бе забързан за нея с вълнен конец; сега той беше капитан и щеше да заминава на плаване.

Езерото беше много голямо, торният бръмбар си помисли, че това е световният океан, и толкова се учуди, че падна по гръб и зарита с крака.

Дървената обувка плаваше по течението, но щом плавателният съд се отдалечеше малко по-навътре, едното от момчетата навиваше крачоли, отиваше и го донасяше обратно; по едно време обаче момчетата бяха извикани настойчиво и те се разбързаха, като оставиха дървената обувка на съдбата ѝ; тя плаваше по течението, при това все по-далеч от брега, все по-навътре в езерото. Какъв ужас! Торният бръмбар не можеше да лети, нали беше забързан за мачтата.

Дойде му на гости една муха.

– Времето е много хубаво – каза тя. – Тук мога да си почина, да се попека на слънце. Приятно си прекарвате вие тук!

– Говорите, като че разбирате нещо! Не виждате ли, че съм вързан!

– А аз не съм – рече мухата и отлетя.

– Сега вече разбирам света! – каза торният бръмбар. – Долен свят е това! Аз съм единственото честно същество в него! Първо ми отказват златни подкови, после трябва да лежа на мокър чаршаф, после пък – да стоя на течение, а най-накрая ми напращат и жена. И едва съм тръгнал със смела крачка по широкия свят, за да видя как живеят хората и как и аз трябва да живея, идва едно човешко кутре и ме пуска вързан в открито море. А междувременно конят на императора си ходи със златни подкови – за това най-много ме е яд; съчувствие обаче човек не може да очаква на тоя свят! Биографията ми е много

интересна, но какво значение има това, когато никои не я знае! А светът не заслужава и да я узнае, иначе трябваше да ми подари златни подкови в императорската конюшня тогава, когато подковаваха коня любимец и когато и аз протегнах крак. Ако бях получил златни подкови, щях да съм за чест и слава на конюшните, а сега съм изгубен и за нея, и за света, всичко е свършено!

Но очевидно все още не всичко беше свършено: приближи се лодка, а в нея – няколко девойки.

– Ей там плава една дървена обувка – каза една от тях.

– Една малка животинка е завързана в нея – каза друга.

Те стигнаха до дървената обувка, вдигнаха я и едната от девойките извади малка ножичка, сръза вълнения конец, без да нарани торния бръмбар, и щом стигнаха до сушата, го пусна в тревата.

– Пълзи, пълзи, лети, лети, ако можеш! – каза тя. – Свободата е хубаво нещо!

И торният бръмбар хвъркна право през отворения прозорец на една голяма сграда и кацна уморен върху фината, мека, дълга грива на любимия кон на императора, който стоеше в конюшните, където му беше мястото. И неговото, и на торния бръмбар.

Бръмбарът се хвана здраво за гривата и поседя малко, за да си почине.

– Ето, сега си тук, яхнал любимия кон на императора, сега като ездач! Но какво говоря! Чак сега ми просветна, наистина. Защо подковаха коня със златни подкови ли? И ковачът ме попита за това. Сега разбирам! Заради мен му дадоха златните подкови!

И изведнъж настроението на торния бръмбар се оправи.

– От пътуването на човек му се проявява главата!

Слънцето хвърляше върху него красиви отблясъци.

– Светът не е чак толкова лош – каза торният бръмбар, – човек трябва само да знае как да го приема.

Светът беше толкова хубав, защото любимият кон на императора бе получил златни подкови, а торният бръмбар беше неговият ездач.

– Сега ще сляза долу при гругарите бръмбари и ще им разкажа колко много е направено за мен; ще им разкажа за всички приятни неща, които изпитах по време на пътуването си в чужбина, и ще им кажа, че оставам вкъщи дотогава, докато конят изтърка златните си подкови.

Ханс Кристиан Андерсен
Събрани приказки и разкази
Том 3

Преводач *Петър Милков Петров*
Илюстрации *Вилхелм Педерсен, Лоренц Фрьолих*
Редактори *Илиана Бенова – Бени, Мария Чунчева*
Художник на корицата *Стоян Атанасов – Kontur Creative*
Коректор *Снежана Бошнакова*
Препечат *Стоян Атанасов – Kontur Creative*

Датска. Първо издание.
Формат 100×70/16
Печатни коли 30,5

ISBN 978-619-164-288-5

Издава

enthusiast

Запазена марка

на „Алто комюникейшънс енд пбблишинг“ ООД

София, ул. „Кракра“ № 20
тел. 02/ 943 87 16
e-mail: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиаст“ може да закупите
от www.bookstore.enthusiast.bg

Печат „Абагар“ АД

Знаем повече

за животните,
отколкото за хората, да,
и беше на мнение, че ние никога няма
да достигнем животното в това,
което поставяме
най-нависоко:
ЛЮБОВТА.

H. C. Andersen.

